

Вёскі, якія знікаюць: апошнія жыхары

Уся ўлада ў Катылах зараз у вясны. Аблітыя белым квеценем слівы і вішні, здаецца, ніколенкі не горшыя за знакамітую японскую сакуру.

Жаночая гісторыя

Гаспадары аднаго з утульных дагледжаных дамоў завіхаліся на агародзе. Вера Данілаўна і Аляксандр Мікалаевіч аказаліся рады пагаварыць. Не так часта ў іх бываюць госці, толькі дзеці па выхадных прыязджаюць.

рыстаюцца павагай у калектывах, не лайдакі, адным словам. Атрыманая спецыяльнасць дапамагла тую працу займаць, — працягвае наша гераіня. — А да мяне ўвесь час сваталіся мужчыны з наваколля. Але кожны хацеў забраць да сябе, адзін нават з Камянка прыязджаў.

— А што, хіба было дрэнна, калі працаваў? — перапыняю аповед маёй суразмоўніцы. — Ведаецца, што такое трактарыст на вёсцы? Гэта вечныя просьбы аб дапамозе.

Цікавы досвед

РАЗМАЎЛЯЦЬ ПРА ВАЖНАЕ НА МОВЕ КІНО

Як школьны кінаклуб спрыяе развіццю крытычнага мыслення?

«Кіно — гэта невытлумачальная або невырашальная загадка. Я яе прыдумляю, а публіка вольная разгадваць так, як пажадае». Гэтыя словы належачы знакамітаму японскаму рэжысёру, акцёру, сцэнарысту, паэту і мастаку Такеші Кітана.

Па-за рамкамі ўрока

Настаўнік гімназіі № 3 Іван ПЯСЕНКА ўзрушаны, што кіно — універсальная мова нашага часу і выдатны выхаваўчы рэсурс.

— Сучасная экранная творчасць прадстаўляе мноства феноменаў, перш за ўсё гэта кінематограф, відэа, тэлебачанне і камп'ютарныя тэхналогіі. Малады чалавек, які ўжо вырастае ўнутры экраннай культуры, кантактавае са знешнім светам (атрымавае інфармацыю, сацыялізуецца і гэтак далей) пераважна праз іх.

Ідэя яго стварэння даўно была ў маіх планах. Але, як часта бывае, ад з'яўлення ідэі да яе рэалізацыі могуць прайсці доўгія гады. Чаму я вырашыў стварыць кінаклуб? Для гэтага было некалькі перадумоў. Па-першае, я сам люблю кіно і перагледзеў ужо досыць шмат фільмаў, валодаю вопытам, які магу і хаць перадаць іншым.

Класіку кінематографа, фестывальныя стужкі... Але ў рамках традыцыйнай класна-ўрочнай сістэмы гэта зрабіць амаль немагчыма. Наш урок абмежаваны 45 хвілінамі, таму ў рамках заняткаў можна паглядзець толькі кароткі відэафрагмент.

«Пасланне» гледачу

— Для сябе я абраў два галюўныя правільны: дзве сустрэчы ў месяц і прагляд фільмаў на пэўную тэматыку. Кінаклуб — гэта сістэма, а не аднаразовае мерапрыемства. Хацеў паказаць, перш за ўсё тыя фільмы, якія калісьці паўплывалі на мяне.

Для тых, хто вырашыцца на стварэнне кінаклуба, Іван Пясенка даў наступныя парады. Па-першае, вызначыцца з мэтай (вы хочаце пашырыць тэму, узятую на ўрок, прыцягнуць увагу дзяцей да сацыяльных праблем, навучыць мове кіно ці тэорыі кіно?).

Знайдзіце сваю аўдыторыю, бо немагчыма глядзець фільм адначасова з дзецьмі 5 і 11 класаў. Хоць прыйсці ў кінаклуб могуць усе, калі не ўстаноўлены ўзроставы цэнзы на прагляд той ці іншай

кінакарціны. Не трэба баяцца ісці на эксперыменты: на пасяджэнні кінаклуба можна запрашаць экспертаў, напрыклад, прадстаўнікоў царквы, журналістаў, супрацоўнікаў МУС, псіхологаў.

Дыялог пакаленняў

Вельмі важна падрыхтаваць ключавыя пытанні для прагляду фільма. «Трэба памятаць, што кінаклуб не павінен ператварыцца ў кінатэатр. Таму неабходна падрыхтаваць гледача яшчэ да паказу, — тлумачыць педагог. — Увогуле кожнае пасяджэнне складаецца з трох частак. Спачатку я прадстаўляю сам кінатэатр, акрэсліваю праблему, стаюць ключавыя пытанне. Затым ідзе калектывнае чытанне медыятэксту (прагляд кінастужкі) і потым яго абмеркаванне, падвядзенне вынікаў заняткаў. Ада гэта, як будзе сфармулявана ключавое пытанне, залежыць, ці зможа яно правільна настроіць дзяцей на прагляд».

Іван Пясенка прывёў некалькі прыкладаў ключавых пытанняў, якія ён выкарыстоўваў на сваіх занятках у кінаклубе: для фільма «Жыццё цудоўнае» — «Ці можна застацца чалавекам на вайне?», для фільма «Апантанасць» — «Настаўнік можа быць дэспатам?», «7 жыццёў» — «На што вы гатовыя дзеля іншых людзей?», «Бен Ікс» — «Ці цяжка быць не такім, як усе?», «Адмарозкі» — «Ці цяжка быць хуліганам?», «Мяне зваліць Кхан» — «Як выглядае тэрарыст?» і гэтак далей.

Часта бывае, што фільм так моцна чапляе, што абмеркаванне на пасяджэнні кінаклуба займае больш часу, чым сам прагляд. Кіраўнік кінаклуба павінен працаваць з аўдыторыяй, пракававаць, быць своеасаблівым ментарам у дыскусіі. Пры гэтым важна не навязваць свой пункт гледжання, а даваць выказацца кожнаму ўдзельніку. Увогуле, меркаванне педагога і дзяцей можа і не супадаць. Амерыканцы фільма — не проста інтэлектуальная «задачка», а яшчэ і спроба зазірнуць разам з рэжысёрам туды, адкуль прыходзіць кіно.

«Павярце майму вопыту: нават калі вы на сто працэнтаў загадзіце ўсё сплануеце, ніколі ўсё па вашым плане не атрымаецца, — папярэджае педагог. — Асабліва цяжка прадбачыць ход дыскусіі. Часам яна зусім не складаецца, а здараецца, што дзяцей цяжка спыніць. Напрыклад, пасля прагляду фільма «Бен Ікс» (Ben-X) у аўдыторыі проста ўсталывалася цішыня, тэорыі зашпалілі. Стужка закранала праблему сацыяльнай адаптацыі ці, хутчэй, дэадаптацыі людзей з сіндромам Аспергера. Галюўны герой навукаецца ў інтэграваным класе. І не ўсе гатовыя да такога суседства, падлеткі здэконцуюцца са свайго незвычайнага аднакласніка. Канцоўка ў фільме абсалютна нечаканая. Дзеці не хацелі і не маглі думаць, яны проста моўчкі разышліся па дамах,

Катылы Пружанскага раёна

«ЦЯПЕР У НАС МАНАСТЫР ЗАМЕСТ КАЛГАСА»

ад наркатычнай і алкагольнай залежнасці. Тут ужо гаспадар расказвае: — І першапачаткова, здавалася, за розум узсяўся. В'етнамскі свінак пачаў разводзіць, працаваў ад зары да зары. Харошы хлопец, добрая душа. Мог і суседзям дапамагчы, толкі папрасі. Але нядоўга пратрымаўся. Як зап'е, тыя свінні пішчача галодныя. Мы іх, бывала, кармілі, бо шкада, жывёліна жывая пакутуе. Потым ён і ў манастыр падаваўся працаваць, і адтуль яго папрасілі. Нічога не выйшла з задумкі маці аб рэабілітацыі на прыродзе і ўласнай гаспадарцы. З'ехаў зноў у горад.

Ваенная трагедыя

— Добрыя, чужыя сёстры пасяліліся ў скіце, — працягвае Вера Данілаўна. — Неяк распывталі мяне пра тое, што было ў ваеннай гады. Я не тутэйшая, з суседняга раёна, 1942 года нараджэння... А вось пра гора нашай сям'і ведаю ад свекрыў. У самым пачатку вайны немцы наступалі, нейкая часць праходзіла па дарозе акурат каля нашай хаты. І трэба было такому здарыцца, што ў тую хвіліну майму 30-гадоваму свекру закарцела ўзяць касу ў рукі, хацеў, відаць, сена пакасіць. А касы ў яго былі дагледжаныя, а дзень сонечны. Лязо мільганула-заіхацела на сонцы, а немец, відаць, прыняў той сонечны зайчык за зброю, можа, за прыцэл, ды выпушціў аўтаматную чаргу. І свекар, і яго сястра-дзюўчына ўпалі мёртвымі, а сын яго свамігавана, мой муж, значыць, атрымаў кулю ў нагу. І маёй свекрыў, маладой жанчыне, трэба было дваіх хачоў, а сына ратаваць, везці недзе, шукаць дактароў. Вось такое гэта гора — вайна, дзе загінуць можна выпадкова, як той пясчыні...

Вера Данілаўна паказвае тое месца, дзе знайшлі сваю смерць малады брат з сястрою, гэта літаральна за дзесяць метраў ад сцяны хаты. Крыху воддалі растуць маладыя садовыя дрэўцы, павылазілі шматгадоўкія кветкі. «Люблю ў зямлі кротавацыя, — кажа гаспадыня. — Як толькі вясна наступае, бяруся за грады, а зямля мяне лечыць».

Святлана ЯСКЕВІЧ

нічога не абмяркоўваючы. А на наступны дзень іх быццам бы «прарвала» — яны проста не маглі не падзяліцца сваімі думкамі аб убачаным... Таму кіраўнік кінаклуба павінен быць гатовым да ўсяго...

— Праблемы здэкаў і гвалту ў школе, вытокі фашызму, смротнае пакаранне — усё гэта можа стаць тэмай абмеркавання ў кінаклубе, — падкрэслівае Іван Пясенка. — Напрыклад, я заўважыў, што пасля прагляду фільма «Жыццё Дэвіда Гейла» прыхільнікі смротнага пакарання становіцца значна менш. Фільмы «Эксперымент 2. Хваля» і «Хлопчык у паласатай піжаме» таксама вельмі моцна змяняюць светапогляд. Яшчэ я адкрыў для сябе свет кароткаметражнага кіно, хоць раней працаваў толькі з буйным фарматам. У некалькіх хвілінных такіх фільмаў змяшчаецца квінтэсэнцыя жыццёвай мудрасці. Я б параіў звярнуць увагу на такія стужкі, як «Адна сотая секунды», «Што гэта?» і «Цяжка быць богам», якія можна абмеркаваць са сваімі выхаванцамі. Прычым гэта якаясьці тры гадзіны, а абмеркаванне — гадзіну-паўтары... Увогуле, любы відэафрагмент можа стаць тэмай для напісання эсу. Любы кінатэкст трэба ўмець «чытаць» і інтэрпрэтаваць.

Яшчэ адна форма работы — праца з назвамі кінафільмаў і кінаафішамі. Напрыклад, дакументальная кінастужка «Звычайны фашызм» мела тры-чатыры назвы ў пракаце ў розных краінах, а для фільма «Жалезная лэдзі» пра Маргарэт Тэтчэр я знайшоў чатыры ці пяць кінаафіш з рознымі назвамі. Гэта проста недакладнасці ў перакладзе ці іншае бачанне, іншая расстаноўка акцэнтаў? Заўсёды цікава абмеркаваць...

Кіраўнік кінаклуба ўпэўнены, што кіно — універсальная мова нашага часу, вельмі глыбокая і ёмістая. Яно можа не толькі забаўляць, але і навучыць, пашыраць межы пазнання, змяняць перакананні і нават жыццё чалавека. Кінаклуб дапамагае арганізаваць «Дыялог пакаленняў» і спрыяе творчай самарэалізацыі навучанцаў.

Надзея НІКАЛАЕВА

Table with financial data for 2017, including organization name, account numbers, and various financial metrics.

Table titled 'БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 31 декабря 2017 года' showing assets and liabilities.

Table titled 'ОТЧЕТ о прибылях и убытках за январь – декабрь 2017 года' showing profit and loss details.

Table titled 'Информация о дивидендах и акциях' providing details on dividends and shares.

Table titled 'Отдельные финансовые результаты деятельности открытого акционерного общества' showing specific financial results.

Table titled 'Аудиторское мнение' containing the auditor's opinion on the company's financial statements.

Table titled 'Управления принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома...' providing information on enforcement procedures.